

หลักเกณฑ์การจัดทำคำอธิบายสรุปสาระสำคัญของกฎหมาย^๑

โดยที่มาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมาย และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ การประเมินผลสัมฤทธิ์ต้องจัดทำคำอธิบายสรุปสาระสำคัญของกฎหมายในลักษณะที่ประชาชน จะสามารถเข้าใจได้

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๖ วรรคหก แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์ การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานพัฒนารัฐบาล ดิจิทัล (องค์การมหาชน) และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จึงกำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำ คำอธิบายสรุปสาระสำคัญของกฎหมาย เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นแนวทางการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑^๒ ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายฉบับใด เป็นผู้รับผิดชอบการจัดทำคำอธิบายสรุปสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนั้น สำหรับกฎหมายที่ได้รับ ยกเว้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามมาตรา ๒๙ (๓) (๕) และ (๖) ให้ผู้รักษาการตามกฎหมาย เป็นผู้กำหนดหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ หรือร่วมกันกำหนดในกรณีมีผู้รักษาการตามกฎหมาย หลายคน หรือนายกรัฐมนตรีกำหนดกรณีไม่มีผู้รักษาการตามกฎหมาย

กฎหมายที่ได้รับยกเว้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามมาตรา ๒๙ (๑) (๒) และ (๔) ให้ได้รับยกเว้นการจัดทำคำอธิบายสรุปสาระสำคัญของกฎหมาย

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐมีเหตุจำเป็นที่ไม่อาจจัดทำคำอธิบายสรุปสาระสำคัญของ กฎหมายใด จะเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการพัฒนากฎหมายเพื่อขอยกเว้นเป็นกรณีไปก็ได้

ให้ผู้รักษาการตามกฎหมายหรือนายกรัฐมนตรีประกาศรายชื่อกฎหมาย และหน่วยงานของรัฐตามวรรคหนึ่งไว้ในระบบกลางภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กฎหมายนั้น มีผลใช้บังคับ

ข้อ ๒ ในการจัดทำคำอธิบายสรุปสาระสำคัญของกฎหมาย ให้หน่วยงานของรัฐ พิจารณาดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) คำอธิบายนี้ให้มุ่งหมายที่จะให้ประชาชนเข้าใจได้ว่ากฎหมายฉบับนั้นเกี่ยวข้องกับ เรื่องใด และมีหลักการสำคัญที่จะมีผลใช้บังคับกับประชาชนในเรื่องใดบ้าง ซึ่งอย่างน้อย ควรประกอบด้วย

(ก) ความมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ หรือขอบเขตการมีผลบังคับใช้ของกฎหมายนั้น โดยสรุป

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖/ตอนที่ ๑๓๒ ก/หน้า ๒๒/๒๗ พศกจิگان ๒๕๖๒

^๒ ข้อ ๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยหลักเกณฑ์การจัดทำคำอธิบายสรุปสาระสำคัญของกฎหมาย (ฉบับที่ ๒)

(ข) สาระสำคัญของกฎหมายนั้นโดยสรุปเป็นข้อ ๆ พร้อมทั้งระบุหมวดหรือมาตราที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นไว้ เพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบหรือสืบค้นรายละเอียดของกฎหมายได้โดยสะดวก

(ค) เนื้อหาอื่นที่สมควรอธิบายให้ประชาชนทราบเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามหรือทำความเข้าใจกฎหมายนั้นได้โดยง่าย เช่น คำอธิบายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามกฎหมายหรือผลกระทบที่อาจได้รับจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายนั้น

(๒) ควรใช้ภาษาที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจของประชาชนและหลีกเลี่ยงการใช้ศัพท์เทคนิคที่ยากแก่การเข้าใจ รวมทั้งอาจนำรูปแบบคำอธิบายในลักษณะภาพประกอบเสียงหรือรูปแบบการสื่อสารความเข้าใจด้วยภาพ (Infographic) แผนผัง ภาพถ่าย แผนภูมิ หรือสื่อลักษณะอื่น ๆ มาประกอบการจัดทำคำอธิบายดังกล่าวด้วยก็ได้

(๓) เพื่อให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการจัดทำคำอธิบายสรุปสาระสำคัญของกฎหมาย ให้หน่วยงานของรัฐระบุข้อความไว้ในคำอธิบายเพื่อให้ประชาชนเข้าใจว่า คำอธิบายนี้มีขึ้นเพื่อประโยชน์ในการเข้าใจสาระสำคัญของกฎหมายเท่านั้น ส่วนการจะปฏิบัติตามกฎหมายให้เป็นไปอย่างถูกต้องนั้น ประชาชนจะต้องศึกษา ทำความเข้าใจ ตรวจสอบ และยึดถือตัวบทกฎหมายเป็นสำคัญ

(๔)^๓ ในกรณีที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาปรับปรุงคำอธิบายสรุปสาระสำคัญของกฎหมายให้ถูกต้องและสอดคล้องกับบทบัญญัติที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม

ข้อ ๓ ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการจัดทำคำอธิบายสรุปสาระสำคัญของกฎหมายจัดทำคำอธิบายดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่กฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับ

การจัดทำคำอธิบายสรุปสาระสำคัญของกฎหมายที่มีผลใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการภายในระยะเวลาดังต่อไปนี้

(๑) หากหน่วยงานของรัฐมีกฎหมายที่รับผิดชอบไม่เกินห้าฉบับ ให้จัดทำให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

(๒) หากหน่วยงานของรัฐมีกฎหมายที่รับผิดชอบเกินห้าฉบับ ให้จัดทำให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

ข้อ ๔ เพื่อประโยชน์ในการให้ประชาชนเข้าใจกฎหมายได้โดยง่าย เมื่อหน่วยงานของรัฐจัดทำคำอธิบายสรุปสาระสำคัญของกฎหมายแล้วเสร็จ อย่างน้อยให้เผยแพร่คำอธิบายดังกล่าวควบคู่กับตัวบทกฎหมายและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องไว้ในระบบกลาง

ในกรณีที่ยังไม่อาจใช้ระบบกลางได้ ให้หน่วยงานของรัฐเผยแพร่ข้อมูลตามวรรคหนึ่งผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานของรัฐไปพลางก่อน

^๓ ข้อ ๒ (๔) เพิ่มโดยหลักเกณฑ์การจัดทำคำอธิบายสรุปสาระสำคัญของกฎหมาย (ฉบับที่ ๒)

ข้อ ๕^๔ หน่วยงานของรัฐตามข้อ ๑ วรรคหนึ่ง นอกจากต้องจัดทำคำอธิบายสรุปสาระสำคัญของกฎหมายแล้ว ต้องจัดทำคำแปลของกฎหมายนั้นด้วย

ให้นำความในข้อ ๑ ข้อ ๒ (๔) และข้อ ๓ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับกับการจัดทำคำแปลของกฎหมายโดยอนุโลม

การจัดทำคำแปลของกฎหมายให้จัดทำเป็นภาษาอังกฤษ โดยพิจารณาดำเนินการให้สอดคล้องกับรูปแบบคำแปลของกฎหมายที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเผยแพร่ไว้ในระบบสารสนเทศ โดยอย่างน้อยให้หน่วยงานของรัฐระบุข้อความเป็นหมายเหตุในคำแปลเพื่อให้เข้าใจว่า คำแปลนี้ใช้เพื่อประโยชน์ในการเข้าถึงข้อมูลกฎหมายเท่านั้น ไม่สามารถนำไปอ้างอิงได้ การอ้างอิงให้ใช้ตัวบทกฎหมายที่เป็นภาษาไทยเท่านั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการจัดทำคำแปลของกฎหมาย

ข้อ ๖^๕ ในวาระเริ่มแรก

(๑) การประกาศรายชื่อกฎหมายและหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการจัดทำคำอธิบายสรุปสาระสำคัญของกฎหมายและคำแปลของกฎหมายตามข้อ ๑ วรรคสี่ และข้อ ๕ วรรคสอง สำหรับกฎหมายที่มีผลใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ให้ดำเนินการภายในวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๓ และให้แจ้งผลการดำเนินการดังกล่าวให้คณะกรรมการพัฒนากฎหมายทราบด้วย

(๒) การจัดทำคำแปลของกฎหมายที่มีผลใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒

นางไอรดา เหลืองวิไล

รองผู้อำนวยการฯ รักษาการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

นางพงษ์สวาท กายอรุณสุทธิ์

รองเลขาธิการฯ รักษาการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

หลักเกณฑ์การจัดทำคำอธิบายสรุปสาระสำคัญของกฎหมาย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓^๖

^๔ ข้อ ๕ เพิ่มโดยหลักเกณฑ์การจัดทำคำอธิบายสรุปสาระสำคัญของกฎหมาย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

^๕ ข้อ ๖ เพิ่มโดยหลักเกณฑ์การจัดทำคำอธิบายสรุปสาระสำคัญของกฎหมาย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

^๖ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗/ตอนที่ ๒ ก/หน้า ๑/๑๐ มกราคม ๒๕๖๓